

Onderwaterdrainage remt de bodemdaling in het veenweidegebied af. Veldproeven van Praktijkcentrum Zegveld (U) zijn veelbelovend – een flinke opsteker voor de melkveehouderij op laagveen. In Noordbeemster (NH) sleutelt loonbedrijf De Vlijt intussen aan een eenvoudige drainlegger achter de tractor.

Met een mes dat schuin door de grond snijdt kan eenvoudig een drain gelegd worden. Loonbedrijf De Vlijt laat nu een nieuwe, verbeterde machine bouwen.

Drainage goed voor veenweiden

„O nze eerste conclusie is: het werkt. Je merkt het als je over het land loopt. Dat is droog. De grasgroei is beter.” Joop Verheul, bedrijfsleider van proefboerderij Zegveld, zegt het met een brede glimlach. Samen met Idse Hoving van de Animal sciences group Lelystad, die het onderzoek leidt, doet hij verslag van een uniek experiment. In oktober 2003 begon de vijfjarige proef met ‘omgekeerde drainage’ in veengrond. De drains liggen onder het slootpeil in plaats van erboven, zoals gebruikelijk. Doel is twee vliegen in één klap te slaan: in de zomer een hogere grondwaterstand en in de winter een betere waterafvoer. Men hoopte dat zo de bodemdaling vertraagd wordt. De inklinking van zuivere veengrond – vooral door oxidatie – schommelt tussen de 5 en 12 mm per jaar. Belangrijkste oorzaken zijn lage grondwaterstanden en hoge temperaturen in de zomer. De waterschappen proberen het afbraakproces tegen te gaan door het waterpeil in de sloten te verhogen, ten nadele van de landbouw. Bovendien is het niet dé remedie. Slootwater en grondwater zijn nauwelijks communice-

rende vaten, omdat veensloten een hoge ‘infiltratieweerstand’ hebben. Het gevolg is dat de weilanden veranderen in soepborden met een hoge rand. Omgekeerde drainage, die zorgt voor een gelijkmatige grondwaterstand, zou dat proces kunnen tegengaan.

Sturen op water

Het perspectief voor de veehouderij in de veenweidegebieden is somber. Nu al is er sprake van een inkomensachterstand van bijna 400 euro per hectare vergeleken met andere veehouderijgebieden. Een peilverhoging van 20 centimeter kost de veenweideboeren nog ruim 200 euro, becijfert Verheul. De problematiek weerspiegelt zich in de grondprijzen die in het veenweidegebied rond de 33.000 euro per ha blijft hangen. Een betere beheersing van het grondwater kan zeker het economisch rendement van de bedrijven verbeteren. Dat is het grote belang van de drainageproeven op Zegveld.

„We moeten naar een dynamisch slootpeilbeheer”, zegt Verheul. „Ik noem het ook wel een boerenverstandpeil. Men moet meer kijken naar wat nodig en wat mogelijk is. We kunnen meer sturen dan

nu gebeurt. De waterschappen moet niet te bang zijn het waterpeil in de zomer wat te verhogen.” Projectleider Hoving: „De onderwaterdrainage werkt in de zomer als waterinfiltratie. Ondanks de natte zomer van 2004 was de laagste grondwaterstand 10 tot 15 cm hoger dan in een vergelijkbare situatie zonder drains. Het gevolg is dat de bodemdaling de helft minder is. Met water verzadigd veen oxideert niet. Daarom mag er ook geen lucht in de drains komen. In de winter kan het slootpeil wat omhoog zonder dat het ten koste gaat van de begaanbaarheid.” Geëxperimenteerd is met twee type drains. Een traditionele afrolbare drainbuis van kunststof en een ‘moldrain’, waar geen buis aan te pas komt. Helaas, de kunstmatig getrokken mollengangen blijken nauwelijks of niet te functioneren. „Die blubberen gewoon dicht”, is de ervaring van Hoving. Bij het aanleggen van de kunststofdrains is uitgegaan van een prijs van 1,80 euro per strekkende meter. Een moldrain was aanmerkelijk goedkoper. Verheul: „Wij onderzoeken nu of je met andere technieken goedkoper uit bent: je moet denken aan het trekken van

een moldrain voor het leggen van een vaste buis.”

Achter de trekker

Wiltje Walburg van loonbedrijf De Vlijt in Noordbeemster hoopt binnen een paar weken over een nieuwe drainlegger te beschikken voor een trekker van pk. Hoewel hij nog geen contract met Zegveld heeft gehad, zegt Walburg: „Uit de veenweides verwachten wij zeker een nieuwe machine. We hebben een slank mes gemaakt om het grasland te ontzien. We willen geen rommeltje achterlaten. Dat komt omdat onze machine niet als een V door de grond gaat, maar als een halve V, dus met één ploeg. Vorig jaar hebben we met een soortgelijke machine 30 km drain gelegd. De machine die we nu samen bouwen met AP Machbouw in Emmeloord heeft meer mogelijkheden. We gebruiken drainbuizen die zijn omwikkeld met oude bollennetten. De ploeg per strekkende meter drain bedroeg vorig jaar 75 cent, nu zal nu hoger zijn door de gestegen grondstofprijzen, zoals olie.”

Bartele E